

установ, а й справою кожної особи, кожного члена суспільства, небайдужого до молоді та майбутнього країни.

Список використаних джерел:

1. Бандурка О.М. Про основні параметри національної стратегії боротьби з наркотиками на період до 2020 року // Вісник Кримінологічної асоціації України : матер. Всеукр. наук.-практ. конференції. – Т. 1. – Х., 2012. – С. 3.
2. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року : Розпорядження КМУ від 30 листопада 2011 р. № 1209-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Підбиті підсумки роботи органів та підрозділів внутрішніх справ за 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.umvs.dp.ua/news/site/2013-01-20/908>.
4. Наказ МВС України від 18.08.2004 р. № 962 «Про затвердження Інструкції з організації роботи органів внутрішніх справ України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mvs.gov.ua>.
5. Про затвердження регіональної програми профілактики правопорушень на 2011–2015 роки : Рішення Дніпропетровської обласної ради № 75-5/VI від 25 березня 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oblrada.dp.ua>.
6. Прес-реліз до міжнародної науково-практичної конференції «Скорочення попиту на наркотики – обнадійлива перспектива оздоровлення людського життя» (11–12 вересня 2014 р., м. Київ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://narko.gov.ua>.

СОЛОДКОВ А. А.,

здобувач кафедри кримінального процесу
та оперативно-розшукової діяльності
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)

УДК 343.195

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНСТИТУТУ ВІДВОДУ В СУДІ ПРИСЯЖНИХ

Стаття присвячена аналізу порядку заявлення та вирішення відводів у суді присяжних, який здійснено в порівняльно-правовому аспекті. На підставі вивчення висловлених у науці підходів автор з'ясовує сутність відводів, їх функціональне призначення та види.

Ключові слова: суд присяжних, провадження в суді присяжних, відводи, підстави відводу.

Статья посвящена анализу порядка заявления и разрешения отводов в суде присяжных, который проведен в сравнительно-правовом аспекте. На основе изучения сформулированных в науке подходов автор выясняет сущность отводов, их функциональное предназначение и виды.

Ключевые слова: суд присяжных, производство в суде присяжных, отводы, основания отвода.

The article is devoted to the rather-legal analysis of the challenge of the jury trial and the orderliness of the resolving of the challenge. Based on research of scientific approaches, an author clarifies the nature of challenge, its duty and types.

Key words: *jury trial, trial by jury, challenges, grounds of challenge.*

Вступ. Конституція України передбачає, що народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних (п. 4 ст. 124); правосуддя в Україні здійснюють професійні судді та у визначених законом випадках народні засідателі й присяжні (ч. 1 ст. 127), а також – судочинство провадиться суддею одноособово, колегією суддів чи судом присяжних (ч. 2 ст. 129). Таким чином, Основний Закон України створив правові підстави для запровадження в Україні суду присяжних, доцільність та оптимальна модель якого відразу стали та й досі залишаються предметом широкої наукової дискусії.

Незалежно від моделі суду присяжних (чи то англо-американська, чи континентальна) важливою гарантією забезпечення права кожного на справедливий суд є передбачений процесуальним законодавством інститут відводів, підстави і порядок застосування якого, як правило, деталізовано національним законом. У суді присяжних цьому інституту притаманні певні особливості, що зумовлює актуальність наукового аналізу цього питання.

Зважаючи на новизну кримінального процесуального законодавства України щодо правового регулювання функціонування суду присяжних, особливості реалізації права на відвід у цій формі кримінального судочинства не досліджувалися окремо в науковій літературі. Проте інститут відводів у кримінальному процесі був предметом аналізу в роботах О.В. Ануфрієвої, В.Г. Гончаренка, В.Г. Задерако, С.А. Коломенської, В.Т. Маляренка, В.О. Попелюшка та інших науковців, що дозволяє використати положення досліджень вказаних авторів при подальшій розробці цього питання.

Постановка завдання. З урахуванням вказаного завданням цієї статті є характеристика особливостей правового механізму реалізації права на відвід у суді присяжних за законодавством України.

Результати дослідження. Інститут відводів у кримінальному процесі є гарантією забезпечення законності кримінального провадження, здійснення його неупередженою особою відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України). У судовому провадженні цей інститут набуває значення гарантії забезпечення фундаментального права кожного на справедливий суд. У юридичній літературі інститут відводу розглядається як засіб забезпечення усунення від участі в кримінальному провадженні осіб, щодо яких наявні сумніви в їх об'єктивності, неупередженості, шляхом з'ясування відповідних обставин і в разі їх підтвердження, заміни іншими особами з дотриманням відповідного процесуального оформлення результатів. Сутність відводу (самовідводу) у кримінальному провадженні визначається його значенням, яке полягає в тому, що цей інститут відповідає за врегулювання суспільних відносин щодо забезпечення об'єктивності й неупередженості осіб, які здійснюють кримінальне провадження або сприяють йому, що у свою чергу дає підстави розглядати ці відносини як одну із суттєвих гарантій ефективності правосуддя, забезпечення прав і законних інтересів учасників кримінального провадження, умову прийняття законного, обгрунтованого та справедливого рішення [1, с. 14].

«Функція відводу, – вказував суддя Верховного Суду США Байрон Р. Уайт, – полягає не тільки в тому, щоб усунути громадян, які є упередженими до тієї чи іншої сторони, а й для того, щоб переконати кожную із сторін у тому, що присяжні засідателі, яким вони представлятимуть свою справу, винесуть рішення на підставі доказів, досліджених у суді, а не інакше» [2, с. 155].

Існуючим у світі моделям суду присяжних відомі два види відводи – мотивований і немотивований. Відмінність між ними полягає в тому, що для вмотивованого відводу в законі передбачено відповідні підстави. Немотивований відвід являє собою заперечення проти кандидата у присяжних без зазначення підстав для такого заперечення. Однак це не означає,

що для реалізації невмотивованого відводу відсутні об'єктивні причини. Заявлення стороною відводу завжди здійснюється з метою формування колегії присяжних, схильної до прийняття певного рішення, а право на невмотивований відвід реалізується у випадках, якщо сторона не може обґрунтувати свій вибір правовою нормою.

Право на заявлення невмотивованих відводів у суді присяжних, на думку О.М. Тісен, має величезне значення, оскільки за його допомогою сторони мають можливість сформулювати об'єктивну і неупереджену колегію «суддів із народу», здатних винести справедливе рішення в справі. Справа в тому, що не завжди можливо виключити з числа кандидатів у присяжні засідателів тих, хто не здатний виконувати свої обов'язки чесно і неупереджено, а також брати до уваги всі розглянуті в суді докази на підставі обставин, передбачених законом [3, с. 147].

Розкриваючи правову природу немотивованого відводу, С.О. Коломенська зауважує, що його заявлення є винятковою прерогативою представників сторін у процедурі відбору присяжних у суді. Невмотивований відвід, на відміну від мотивованого, не вимагає ні постановки питань перед кандидатами, ні письмового обґрунтування; ні дозволу головуючим суддею і, що важливо, економить час [4, с. 156].

Регламентуючи порядок заявлення немотивованих відводів, законодавство іноземних країн, як правило, встановлює їх певну кількість стосовно окремих учасників кримінального провадження. Так, за федеральним законодавством США, якщо підсудному може бути призначено смертну кару, сторонам дозволяється заявити без вказівки мотивів до 20 відводів. У випадку, коли підсудному може бути призначено покарання більше одного року позбавлення волі, обвинувачу дозволяється заявити 6, а захиснику – 10 невмотивованих відводів. У Франції прокурор має право на 4 невмотивованих відводів, а підсудний і його захисник – на 5. В Англії для обвинуваченого раніше існувало право на 7 невмотивованих відводів, потім воно було скорочено до 3, а згодом – зовсім виключено [3, с. 153]. Згідно п. 2 ч. 5 ст. 327 КПК Російської Федерації підсудний та його захисник, державний обвинувач мають право на 2 невмотивованих відводи. Коли в кримінальній справі беруть участь декілька підсудних, то невмотивований відвід здійснюється за їхньою взаємною згодою, а в разі недосягнення такої – шляхом поділу кількості присяжних засідателів, які підлягають відводу, між ними порівну, якщо це можливо. У разі неможливості подібного поділу, підсудні користуються своїм правом на невмотивований відвід за більшістю голосів або за жеребкуванням, яке проводиться головуючим чи секретарем судового засідання або самими підсудними (їх захисниками) під наглядом головуючого. Необхідно зауважити, що правом на заявлення невмотивованих відводів, за російським законодавством, не наділені: законний представник підсудного, потерпілий, його законний представник, цивільний позивач та цивільний відповідач, їх законні представники.

Статтю 223 КПК Грузії передбачено, що сторони мають право на 12 невмотивованих відводів, якщо санкція статті, за якою обвинувачується особа, передбачає довічне позбавлення волі. В інших випадках сторони мають право на 6 необґрунтованих відводів. Якщо в справі фігурує кілька обвинувачених, кожному з них додатково надається право заявити необґрунтований відвід 3 кандидатам. Аналогічне право надається стороні обвинувачення. При виникненні ситуації, коли хто-небудь з обвинувачених використовує власну квоту на заяву відводу неповністю, право скористатися нею надається іншому обвинуваченому в тій же справі. У цьому випадку сторона обвинувачення користується правом заявлення такої ж кількості необґрунтованих відводів, якою скористалися всі обвинувачені в цілому.

Право на невмотивований відвід присяжних засідателів відповідно до ст. 364 КПК Азербайджану реалізується таким чином: після закінчення заявлення відводів і до проведення судового жеребкування в списку кандидатів у колегію присяжних засідателів залишається не менше 18 присяжних засідателів; державний обвинувач, а також обвинувачений і його захисник здійснюють право на відвід присяжних засідателів без вказівки мотивів відводу і без надання будь-яких пояснень, шляхом викреслювання прізвищ присяжних засідателів зі списку; державний обвинувач має право на відвід не більше двох присяжних засідателів і за-

являє відвід першим, потім відвід заявляють обвинувачений і/або його захисник, які мають право на відвід двох присяжних засідателів; у разі відмови обвинуваченого від свого права на відвід присяжних засідателів його захисник не має права на самостійний відвід присяжних засідателів без згоди обвинуваченого; якщо в судовому засіданні бере участь кілька обвинувачених, то відвід ними присяжних засідателів проводиться за їх взаємною згодою, а у разі відсутності такої згоди – шляхом жеребкування між ними; відмова обвинуваченого від свого права на відвід присяжних засідателів не тягне жодних обмежень прав інших обвинувачених на відвід присяжних засідателів.

Певні особливості процедури заявлення невмотивованих відводів передбачені в КПК Казахстану. Так, згідно зі ст. 555, якщо в результаті відводів для участі в судовому засіданні залишилося більше 17 кандидатів у присяжні засідателі, головуючий оголошує число кандидатів, що залишилися у присяжні засідателі, після чого опускає в урну квитки із зазначенням їх прізвищ, і витягує з неї стільки квитків, скільки необхідно, щоб в урні їх залишилося 17. Після цього державному обвинувачеві, а також підсудному і (або) його захиснику надається право на невмотивований відвід, у результаті якого має залишитися 12 кандидатів у присяжні засідателі. Якщо в справі бере участь один підсудний, невмотивований відвід двох кандидатів у присяжні засідателі провадиться державним обвинувачем, а потім трьох кандидатів у присяжні засідателі – підсудним і (або) його захисником у зазначеній черговості. У разі, якщо в справі беруть участь кілька підсудних, державний обвинувач має право відвести не більше двох кандидатів у присяжні засідателі. При цьому відвід кандидатів у присяжні засідателі провадиться за взаємною згодою підсудних, а в разі відсутності такої згоди – шляхом поділу між ними числа кандидатів у присяжні засідателі, що підлягають відводу, порівну, якщо це можливо. При неможливості виконання зазначених вимог відвід кандидатів у присяжні засідателі кількома підсудними повинен проводитися шляхом жеребкування з помещенням в урну квитків із прізвищами всіх підсудних. Жеребкування проводиться в кількості, рівній числу невідведених кандидатів у присяжні засідателі. Підсудний має право відвести стільки кандидатів у присяжні засідателі, скільки разів квиток із його прізвищем був витягнутий з урни головуючим.

У контексті розглядуваної категорії «невмотивований відвід» певний інтерес становить так зване «правило Батсона», сутність якого полягає в тому, що приналежність кандидата в присяжні засідателі до певної раси не може служити підставою для заявлення йому невмотивованого відводу¹. Це правило знайшло своє закріплення в ст. 223 КПК Грузії, у частині 6 якої зазначено, що необґрунтований відвід не може застосовуватися таким чином, щоб мала місце дискримінація кандидатів у засідателі за ознакою раси, кольору шкіри, мови, статі, переконань, світогляду, політичних поглядів, членства в якому-небудь об'єднанні, етнічній, культурній та соціальній приналежності, походження, сімейного, майнового і станове положення, місця проживання, стану здоров'я, способу життя, місця народження, віком або будь-якого іншого ознакою.

¹ Суть справи полягає в тому, що чорношкірий підсудний Батсон був визнаний винним судом штату Кентуккі в незаконному проникненні в приміщення і розкраданні майна. На процедурі відбору присяжних державний обвинувач відхилив кандидатури чотирьох чорношкірих громадян, у результаті чого на лаві присяжних виявилися одні білі. Захисник заявив клопотання про розпуск колегії, посилаючись на те, що виключення зі складу журі громадян афроамериканського походження є порушенням конституційних прав підсудного, передбачених 6-й і 14-й поправками до Конституції США, згідно з якими 1) колегія присяжних засідателів має бути сформована з представників усіх верств населення, що проживає на території, на яку поширюється юрисдикція суду; 2) підсудному гарантується рівний захист законом. Суддя відхилив клопотання на підставі того, що невмотивований відвід означає право сторони на свій розсуд виключити будь-якого присяжного; що ж стосується представницького складу журі, то це вимога відноситься не до сформованої колегії присяжних засідателів, а до тієї групи осіб, з яких вибираються кандидати. Однак Верховний Суд США, посилаючись на положення 14-ї поправки, виніс рішення, у якому вказувалося, що у кримінальних справах державний обвинувач не має права реалізувати своє право на невмотивований відвід із метою виключення зі складу журі представників тієї ж раси, що і підсудний [4, с. 159–160].

У юридичній літературі пропонується класифікувати відводи кандидатів у присяжні таким чином.

1. Залежно від того, вказується чи ні причина для усунення кандидата в присяжні від участі в розгляді справи, – відвід може бути мотивованим і невмотивованим (безмотивний);

2. Залежно від того, хто є заявником, – відвід за ініціативою головуючого судді; відвід за клопотанням сторін; самовідвід. У свою чергу, відвід за ініціативою головуючого поділяють на відвід у силу закону та на відвід головуючого за своїм розсудом.

Відвід кандидатів у присяжні відповідно до закону включає в себе такі різновиди: відвід із посиланням на упередженість, зокрема, родинні зв'язки або знайомство з ким-небудь із учасників судового провадження; відвід із мотивів невідповідності вимогам, що пред'являються законом до присяжних, наприклад, кандидат не досяг певного віку, є громадянином іншої країни; відвід присяжного, який вчинив злочин;

3. Залежно від кількості заявників – відвід індивідуальний, тобто заявлений одним суб'єктом, і спільний, тобто заявлений кількома суб'єктами за їх взаємною згодою або більшістю голосів;

4. Залежно від кількості кандидатів, що підлягають відводу – поіменний відвід, тобто відвід окремому кандидату, і груповий відвід, тобто відвід всій групі кандидатів;

5. Залежно від характеру причини, що перешкоджає громадянину виконувати обов'язки присяжного – загальний відвід і відвід у конкретній справі [4, с. 158–159].

На відміну від аналізованих порядків, КПК України надає можливість заявлення лише вмотивованих відводів у суді присяжних. Мотивований відвід являє собою заперечення, заявлене усно або письмово, проти участі конкретного кандидата в присяжні в судовому розгляді кримінального провадження з обов'язковою вказівкою на конкретні причини. «Англійське звичайне право, – зазначав професор І.Я. Фойницький, – знає чотири групи таких причин: «з поваги» (усувалися лорди), «через недоліки» (неповноліття, старість, глухонімота), «через упередженість» (дійсне або передбачувана упередженість до справи) і «через правопорушення» [5, с. 418]. Американська доктрина доповнює цей перелік вказівкою на упередженість суджень присяжних по справі, які доводять неспроможність цієї особи постановити правильний вирок. Крім того, у США підставами для мотивованого відводу є невідповідність кандидата вимогам закону та упередженість кандидата, яка у свою чергу може бути очевидною, тобто явно продемонстрованою під час опитування «вурдир», і прихованою, тобто яка передбачається. При цьому головуючий суддя має право на свій розсуд задовольняти або відмовляти в задоволенні мотивованих відводів.

Різновидами мотивованих відводів у РФ, Киргизії є розпуск колегії присяжних засідателів у випадку тенденційності її складу. Пленум Верховного Суду РФ в п. 16 постанови від 22 листопада 2005 р. № 23 «Про застосування судами норм Кримінально-процесуального кодексу Російської Федерації, що регулюють судочинство з участю присяжних засідателів» роз'яснює, що під тенденційністю складу колегії присяжних засідателів слід розуміти випадки, коли при дотриманні положень закону про порядок її формування є підстави вважати, що утворена в конкретній кримінальній справі колегія не здатна всебічно й об'єктивно оцінити обставини цієї кримінальної справи і винести справедливий вердикт (наприклад, унаслідок однорідності складу колегії присяжних засідателів із точки зору вікових, професійних, соціальних та інших факторів).

С.В. Спірін пропонує всі підстави для відводів у загальному вигляді об'єднати в групі формальних і неформальних. У першу входять обставини, що перешкоджають участі особи як присяжного засідателя в розгляді кримінальної справи, які встановлені законом. У другу – все те, що сторони вважають перешкодою для того, щоб громадянин був включений до колегії присяжних засідателів. Такі перешкоди можуть бути обумовлені певними соціально-демографічними ознаками (стать, вік, національність, рід занять, рівень доходу, коло спілкування та інші), логіко-раціональними і психо-емоційними характеристиками [6, с. 131].

Заявлення відводів здійснюється за наявності підстав, передбачених ст. ст. 75 і 76 КПК України (ч. 4 ст. 387 КПК України). Будучи бланкетною нормою, ч. 4 ст. 387 КПК України містить посилання на обставини, що виключають участь присяжного в кримінальному провадженні, які закріплено ст. 75 КПК України, а також ст. 76 КПК України, що передбачає недопустимість повторної участі судді в кримінальному провадженні. Вбачається, що останнє положення не може розповсюджуватися на участь присяжного, оскільки вказані у ст. 76 КПК України випадки відносяться виключно до участі в кримінальному провадженні професійного судді.

Вмотивований відвід присяжному може бути заявлено з підстав, передбачених ст. 75 КПК України: 1) якщо він є заявником, потерпілим, цивільним позивачем, цивільним відповідачем, близьким родичем чи членом сім'ї слідчого, прокурора, підозрюваного, обвинуваченого, заявника, потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача; 2) якщо він брав участь у цьому провадженні як свідок, експерт, спеціаліст, перекладач, слідчий, прокурор, захисник або представник; 3) якщо він особисто, його близькі родичі чи члені його сім'ї зацікавлені в результатах провадження; 4) за наявності інших обставин, які викликають сумнів у його неупередженості. Також у складі суду, що здійснює судові провадження, не можуть бути особи, які є родичами між собою. Таким чином, КПК України дозволяє вказувати в якості підстав для вмотивованого відводу присяжних як закріплені в законі обставини, так і не врегульовані в ньому конкретно. Зокрема, у якості обставин, які викликають сумнів у неупередженості присяжного, можуть розглядатися будь-які твердження присяжного, повідомлені поза межами судового розгляду, щодо його негативного ставлення до способу життя обвинуваченого; особисте знайомство з обвинуваченим тощо. Іншими підставами для мотивованих відводів кандидатів у присяжні засідателі, як зазначають дослідники цієї проблематики, можуть бути: а) суть відповідей присяжних (наприклад, присяжний засідателю висловлює впевнену думку про неприпустимість вживання наркотиків, водночас як за справою встановлено, що в момент вчинення злочину підсудний перебував у стані наркотичного сп'яніння); б) фізична нездатність кандидата в присяжні засідателі виконувати свої обов'язки або крайні труднощі їх виконання; в) явна психічна нестабільність або недоумство [7, с. 57].

На наш погляд, нормативного вирішення потребує питання щодо форми заявлення відводу (письмової або усної) та черговості заявлення відводів. Що стосується кількості мотивованих відводів, то тут важливе значення має дотримання балансу між реалізацією права на відвід та зловживання цим правом.

Необхідною передумовою реалізації права на відвід чи самовідвід є його роз'яснення учасникам судового провадження. Якщо на етапі підготовчого судового провадження обвинувачений у вчиненні злочину, за який передбачено покарання у виді довічного позбавлення волі, скористався своїм правом, передбаченим ст. 384 КПК України щодо розгляду кримінального провадження судом присяжних, головуючий має оголосити присутнім про те, що у зв'язку із заявленням обвинуваченим такого клопотання судовий розгляд здійснюватиметься судом присяжних. Після цього головуючий має назвати прізвища суддів, які входять до складу суду присяжних, та прізвища семи присяжних, визначених відповідно до ч. 1 ст. 385 КПК України автоматизованою системою документообігу суду, з числа яких у порядку, передбаченому статтею 387 КПК України, необхідно здійснити відбір трьох основних та двох запасних присяжних.

Для з'ясування думки учасників судового провадження стосовно наявності відводів головуючий має по чергові запитати кожного з них, чи заявляють вони будь-кому відвід. На відміну від цього порядку, наприклад, ч. 10 ст. 328 КПК РФ передбачає, що сторони передають головуючому мотивовані письмові клопотання про відвід, не оголошуючи їх. Аналогічна процедура закріплена у ч. 2 ст. 331–8 КПК Киргизії.

Порядок вирішення питання про відвід суддів урегульовано ст. 81 КПК України, відповідно до ч. 1 та 3 якої в разі заявлення відводу одному, кільком або всім суддям, які здійснюють судові провадження колегіально, його розглядає цей же склад суддів. При розгляді відводу має бути вислухана особа, якій заявлено відвід, якщо вона бажає дати пояснення, а також думка осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні. Питання про відвід вирі-

шується в нарадчій кімнаті вмотивованою ухвалою суду. Заява про відвід, що розглядається судом колегіально, вирішується простою більшістю голосів.

Особливості порядку вирішення заяви про відвід присяжного на етапі їх відбору для здійснення судового розгляду судом присяжних передбачено ч. 5 ст. 387 КПК України: усі питання, пов'язані зі звільненням присяжних від участі в розгляді кримінального провадження, а також із самовідводом і відводом присяжних вирішуються ухвалою суду в складі двох професійних суддів, що постановляється після проведення наради на місці без виходу до нарадчої кімнати, крім випадків, коли вихід до нарадчої кімнати буде визнаний судом необхідним. Як зазначено в Листі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ Головам апеляційних судів областей, міст Києва та Севастополя, Апеляційного суду Автономної Республіки Крим від 5 жовтня 2012 р. № 223-1446/0/4-12 «Про деякі питання порядку здійснення судового розгляду в судовому провадженні у першій інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України», така необхідність, може виникнути, наприклад, якщо підставою для відводу стала інформація, підкріплена фото, аудіо-, відеоматеріалами про перебування присяжного з однією зі сторін кримінального провадження в близьких стосунках. У разі якщо судді не прийшли до одноголосного рішення щодо вирішення питання, пов'язаного зі звільненням присяжного від участі в розгляді кримінального провадження або самовідводом чи відводом присяжного, присяжний вважається звільненим від участі в розгляді кримінального провадження або відведеним.

Висновки. Проведене порівняльно-правове дослідження порядку вирішення відводів у суді присяжних дозволяє констатувати суттєві особливості, що притаманні національному законодавству. До них, зокрема, належать такі. КПК України передбачає можливість заявлення лише вмотивованих відводів. Заява про відвід розглядається та вирішується лише професійними суддями, що пояснюється тим, що склад суду присяжних ще не сформовано. Видалення суду до нарадчої кімнати для прийняття рішення із цього питання не є обов'язковим, адже в нарадчій кімнаті, як зазначено вище, така ухвала постановляється лише у випадку, якщо це буде визнано необхідним. Разом із тим законодавче положення щодо ухвалення рішення суду про відвід без виходу до нарадчої кімнати вбачається досить спірним, оскільки: а) воно не відповідає положенням ст. 81 КПК України щодо вирішення питання про відвід у нарадчій кімнаті та б) мотивоване клопотання сторін, потерпілого про відвід потребує, як правильно зазначається в науці, і мотивованого рішення, яке без видалення до нарадчої кімнати постановити проблематично [8, с. 182].

Список використаних джерел:

1. Ануфрієва О.В. Відвід у кримінальному процесі України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. : 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» / О.В. Ануфрієва. – К., 2013. – 22 с.
2. Тисен О.Н. Формирование коллегии присяжных заседателей (теоретические и практические проблемы) : дис. ... канд. юрид. наук. : 12.00.09 «Уголовный процесс, криминалистика и судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность» / О.Н. Тисен. – Оренбург : Оренбургский государственный университет, 2009. – 201 с.
3. Тисен О.Н. Теоретические и практические проблемы формирования коллегии присяжных заседателей : [монография]. – М. : Изд-во Юрлитинформ, 2010. – 240 с.
4. Коломенская С.А. Формирование коллегии присяжных заседателей в уголовном процессе России и США : [монография] / С.А. Коломенская. – М., «Юрлитинформ», 2011 – 189 с.
5. Фойницкий И.Я. Курс уголовного судопроизводства / И.Я. Фойницкий. – СПб. : «Альфа», 1996–. – Т. 1. – 1996. – 605 с.
6. Спиринов С.В. Теория и практика формирования состава коллегии присяжных заседателей по уголовному делу : [монография] / С.В. Спиринов. – М. : Юрлитинформ, 2011. – 184 с.
7. Вицин С.Е. Суд присяжных : [пособие для судей] / С.Е. Вицин, С.П. Михайлов. – М. : ТОО «Иван», 1994. – 135 с.
8. Загорский Г.И. Актуальные проблемы судебного разбирательства по уголовным делам : [учебно-практ. пособие] / Г.И. Загорский. – М. : Проспект, 2013. – 311 с.

